

'Ons gevaarlijke, achterhaalde economisch model is toe aan een radicale verandering'

www.trouw.nl
november 7de, 2017

"In onze maatschappijen wordt groei als hoogste doel gezien. Stel je voor dat een bedrijf als businessmodel heeft om *ad infinitum* te blijven groeien, anders gaat het failliet. Niemand zou toch geld lenen aan zo'n bedrijf? Toch werken onze maatschappijen wel zo. Ze zijn niet flexibel, als ze krimpen ontstaat er direct een ramp. Groei lijkt me een ruïneus model, zeker als we daarvoor steeds meer grondstoffen verbruiken, steeds meer vuil produceren, steeds meer kunstmatige verlangens aanwakkeren bij consumenten."

Mensenrechten gelden onder alle omstandigheden, consumentenrechten heb je alleen als je consumeert.

Philipp Blom

In de komende jaren verandert onze samenleving ingrijpend door digitalisering. De klok tikt, waarschuwt Blom, de opmars van de machines is onvermijdelijk en we moeten snel beslissen hoe we daarmee om willen gaan. "Als historicus put ik er hoop uit dat omwentelingen zich heel snel kunnen voltrekken. Als je mensen in de achttiende eeuw had verteld dat de slavernij in de volgende eeuw zou eindigen, hadden zij tegengeworpen dat het onmogelijk was, tegennatuurlijk, immoreel, economisch onverantwoord."

Volgens Blom duiken de meeste mensen weg voor vraagstukken over de toekomst. Hij onderscheidt in het huidige politieke wereld twee grote stromingen: markt en vesting. Het marktkapitalistische kamp wil vooral continuïteit, terwijl de vestingdenkers (Bloms term voor populistische politici) teruggrijpen op een geïdealiseerd verleden. In tegenstelling tot de marktdenkers hebben de vestingdenkers wél een scherp oog voor de weeffouten van het kapitalisme, meent Blom.

"De traditionele belofte van de liberale democratie was dat hard werken loonde", legt hij uit. "Je kinderen zouden het beter krijgen dan jij. Sinds ongeveer dertig jaar is dat pact tussen staat en burgers gebroken. Enerzijds is er een nieuwe klasse van miljardairs ontstaan en aan de andere kant heb je een groeiende klasse van vakmensen wier loon stagneert. Mensenrechten gelden onder alle omstandigheden, consumentenrechten heb je alleen als je consumeert. Zonder geld val je dus buiten het systeem. Hoe democratisch is dat nog? Democratie is in zekere zin een fictie, een noodzakelijke fictie die ons heeft geleerd dat we macht kunnen verdelen zonder bloed te vergieten. Mensen geloven alleen in die fictie als ze de gerechtvaardigde hoop koesteren dat ze binnen het systeem een bestaan kunnen opbouwen."

De vestingdenkers hebben heel goed door dat het systeem oneerlijk is, zegt Blom, ze trekken alleen de verkeerde conclusies. "Volgens hen pakt de asielzoeker het werk van de vakmensen af, maar het is juist de robotisering die deze banen bedreigt."

4 Items toegevoegd

4 Items toegevoegd

4 Items toegevoegd